

Vlaanderen
verbeelding werkt

WILDE APPEL (*Malus sylvestris*)

één van de meest bedreigde inheemse boomsoorten in Vlaanderen

BASISEIGENSCHAPPEN

STANDPLAATS

- Wilde appel is een schaduwboomsoort. Toch heeft deze boom licht nodig. Onder eik, die licht doorlatend is, kan appel floreren, bloeien en vrucht vormen. Dat kan hij niet onder beuk, die veel meer schaduw werpt.
- Bosranden, houtwallen en parken zijn de ideale plek.
- Wilde appel is eerder warmteminnend. In reliëfvrije gebieden groeit de soort bij voorkeur op zuidelijke hellingen.

BODEMSOORT

- Wilde appel verkiest een tamelijk voedselrijke en goed doorlatende (leem)bodem.
- Ook voelt de wilde appel zich thuis op droge en vochtige vrij voedselarme zandbodems

ECOSYSTEEMDIENSTEN

REGULEREND

Bestuiving

- Bestuiving en bevruchting gebeurt vooral door bijen. Dankzij hun rol als bestuiver zijn bijen immers verantwoordelijk voor ruim 40% van de opbrengst van onze meest gegeten vrucht.

ONDERSTEUNEND

Bodemvorming

- Bladeren van de wilde appel verteren vlug.

Kringloop van voedingsstoffen

- De wilde appel is een waardplant voor sikkelsprinkhaan, heldenboktor en vliegend hert.

Vlaanderen
verbeelding werkt

- Het is ook een mogelijke waardplant voor bacterievuur. Volgens de Belgische wetgeving (KB van 23 juni 2008) moet men ziektehaarden van bacterievuur opruimen door de zieke plantendelen weg te snoeien, tot minstens 50 cm onder de zichtbare aantasting. Indien nodig moet men aangetaste planten volledig verwijderen. Het snoeihout moet vernietigd worden (niet gecomposteerd of versnipperd).

CULTUREEL

Spirituele en culturele waarden

- Tot 17de eeuw was de wilde appel algemeen, leren we uit beschermingsverordeningen van toen. Nu is de soort ernstig bedreigd.
- Men brengt de ronde vorm van de appel in verband met die van het vrouwelijk lichaam en de aarde. Zo symboliseert de rijksappel, een ronde bol met kruis in der linkerhand van koningen en keizers, de aardse macht.
- In de mythologie staat de appel voor onsterfelijkheid en eeuwige jeugd. Ook is hij de sleutel tot kennis en alwetendheid. Als we de appel doorsnijden, zien we een pentagram, symbool van de spirituele mens.
- De Griekse mythologie heeft nogal wat verhalen rond de appel:
  - Zo heeft de godin Hera de bewaking van de gouden appels (vruchten van onsterfelijkheid) overgedragen aan drie mooie vrouwen, de Hesperiden en de draak Ladon. Het lukt Heracles, de draak te doden en de appels uit de tuin der Hesperiden te roven.
  - De schone Atlanta nam aan hardloopwedstrijden met jonge mannen deel, die zij altijd won. Uiteindelijk verloor zij een wedstrijd omdat haar tegenstander gouden appels uitstrooide, waardoor zij werd afgeleid.
  - Eris, godin van de tweedracht, gooide een appel met het opschrift 'voor de mooiste' in het midden van de godinnen op een bruiloft. Er ontstond (natuurlijk) ruzie. De Trojaanse prins Paris moest bepalen wie de appel zou krijgen. Hij koos Aphrodite. Als dank ontving hij de belofte om met de mooie Helena, dochter van Agamemnon, te mogen trouwen. Haar ontvoering was de reden voor de Trojaanse Oorlog, veroorzaakt door een twistappel.
- Pomona was de Romeinse godin van de appels.
- Bij de Hebreëen is de appel de vrucht van de Boom des Levens en de Boom der Kennis van Goed en Kwaad. Het is trouwens niet zeker of het hierbij om de appel, de granaatappel, de kweeappel of de vijg gaat.

Vlaanderen
verbeelding werkt

- Bij de Babyloniërs werd de godin Ishtar als appeldraagster vereerd. Bij de Grieken was dit Aphrodite en bij de Germanen Iduna.
- In de Scandinavische mythologie staat de appel voor verjonging en regeneratie. De goden eten appels om tot het einde der tijden jong te blijven.
- Bij de Kelten is de appelboom gewijd aan de god Abellio en aan Morrigan, een Keltische godin. Hier is de appel ook de vrucht der kennis, magie en voorspelling. De tovenaars Merlijn gaf volgens de legende les onder een appelboom.
- Voor de Galliërs was de appelboom net zo heilig als de eik.
- Ook in sprookjes spelen appels een belangrijke rol:
  - In het sprookje van Vrouw Holle schudt de vlijtige Marie de rijpe appels van de boom en krijgt ze goud als beloning.
  - In het sprookje van de Duivel met de drie gouden haren zoekt men een antwoord op het raadsel waarom de boom met gouden appels, geen bladeren meer krijgt.
  - De heks verleidt Sneeuwwitje door een mooie rode, maar vergiftigde appel.
  - De Gouden Vogel, opgetekend door de gebroeders Grimm, is het verhaal van de roof van appels uit de koninklijke tuin.
- Wilhelm Tell moet een appel van het hoofd van zijn zoontje schieten.
- Bijzondere volksgebruiken zijn eveneens legio:
  - In het Britse Cornwall sliepen meisjes met een appel onder hun kussen. Daarmee hoopten zij vlugger een goede man te vinden.
  - Appelbloesem dient nog steeds om bruiden op te sieren.
  - In Duitsland begroef men na de geboorte van een meisje de placenta onder een appelboom.
  - In het Zwitserse Aargau plant men een appelboom als er een jongen geboren wordt, een perenboom als het een meisje is.
  - Appelpitten werden volgens Bretoense volksverhalen vaak gebruikt voor voorspellingen.
  - Het in Nederland bekende appelhappen uit een teil met water is van oorsprong een oud Engels ritueel tijdens Halloween, de nacht van 31 oktober. Het staat symbolisch voor het naar zich toe trekken van gezondheid en een lang leven.

Vlaanderen
verbeelding werkt

Esthetische waarden

- De bloesems van de wilde appel zijn lichtroze tot wit.
- Naargelang de bron zijn de drie cm grote vruchten wrang en oneetbaar tot lekker en zoet.
- De bladeren zijn ellipsvormig en fijn gezaagd.

PRODUCEREND

Voedsel

- Zwarte kraai, kauw, ekster, merel, kramsvogel, koperwiek, zanglijster, spreeuw en grote lijster lusten allerlei soorten appels en appelresten.
- Muizen en egels houden eveneens van appels.
- De Kelten en Germanen gebruikten de kleine vruchten van de wilde appel om most te maken. Hiervoor werd het sap met honing vermengd.
- Wilde appels zijn vanwege hun hoge pectinegehalte uitstekend geschikt om er appelgelei van te maken. In Engeland staat die bekend als apple jelly en is geliefd als een vitamine- en mineraalrijke toevoeging aan (winterse) vleesgerechten.
- De kleine appels en de wortels van de wilde appel zijn ook geschikt voor de bereiding van verjus, een zuur sap dat min of meer lijkt op appelazijn.
- In Frankrijk maakt men appelcider stookt men van de vruchten de sterke drank Calvados.
- Wilde appel is nauwelijks nog te vinden omdat deze door de vele jaren heen is vervangen door variëteiten met grotere vruchten met meer smaak.
- Wilde appel heeft erg hard vruchtvlees, vandaar de Duitse naam Holzapfel. In sommige streken droogt men deze appels in de winter om er thee van te maken.

Geneeskrachtige middelen

- De bloesem reinigt en ontgift lichaam en geest. Je kan terug ontspannen en je zuiver voelen. De bachbloesem Crab Apple is voor mensen die zich fysiek of mentaal onrein of vergiftigd voelen.
- Volgens een oud Babylonisch geschrift uit de 8e eeuw v.Chr. is de appel een geneeskundige plant. Beroemd was de kruidentuin van koning Mardukapaliddina.

Vlaanderen
verbeelding werkt

- Tijdens de Middeleeuwen werd de appel als geneesmiddel aanbevolen, maar met een waarschuwing. Je mocht er niet te veel van te eten. De mensen vonden dat geen probleem, want de appels van toen waren erg zuur.

Grondstoffen

- Het roodbruine hout is hard en stug. Het splijt niet snel en heeft een fijne nerf. Men gebruikt het vooral voor klein snijwerk als ornamenten en handgrepen en voor beeldhouwen.
- Omdat appelhout erg traag brandt, gebruikt men het vaak om voedsel traag en heet te roken.
- De Grieken en Romeinen cultiveerden al wilde appel en wilde peer. De Romeinen ontwikkelden de vaardigheid van het enten.
- In Nederland plantte men fruitbomen vaak bij kloosters. Vanaf 1500 legde men ook kleine privéboomgaarden aan.
- Appelen zijn goed voor de tanden en bevatten appelzuur, dat wordt gebruikt in tandenbleekproducten.

Vlaanderen
verbeelding werkt

Vlaanderen
verbeelding werkt

Bronnen

- Goudzaard, Leo. Loofbomen in Nederland en Vlaanderen. KNNV Uitgeverij, Zeist, 2013.
- Maes, Bert (red.). Inheemse bomen en struiken in Nederland en Vlaanderen. Bert Maes, Utrecht, 2013.
- Van den Berk over Bomen. Boomkwekerijen Gebr. Van den Berk, Sint-Oedenrode, 2002.
- https://nl.wikipedia.org/wiki/Wilde_appel
- <https://www.ecopedia.be/boom/wilde-appel-en-eetappel>
- <https://www.bachbloesemadvies.be/infohoek/de-38-soorten-bachbloesems/bachbloesem-crab-apple-of-wilde-appel-uitleg-en-toepassingen.htm>
- <https://www.floravannederland.nl/planten/Appel>
- <https://bomenwijzer.be/boom/139>
- <https://www.wildernessarena.com/food-water-shelter/food-food-water-shelter/food-procurement/edible-wild-plants/wild-crab-apple-or-wild-apple#:~:text=Wild%20apple%2C%20also%20known%20as%20Crab%20Apples%20or,inches%29%20in%20diameter%2C%20and%20most%20often%20are%20smaller>
- http://stemderbomen.nl/pages/artikelen/art_wilde%20appel.htm
- http://www.natuurstudiegroepdijleland.be/wp-content/uploads/Brakona2008-Wilde_appel.pdf
- <https://www.kookfans.nl/voedsel/weetjes-appels/>
- <https://www.vogelbescherming.nl/in-mijn-tuin/vogels-voeren/welke-vogels-eten-wat->
- <https://groenepassies.nl/buiten/vogels-voeren-geef-ze-appels/>
- <https://www.natuurpunt.be/pagina/hoe-voeder-je-de-vogels-je-tuin>
- <https://eostrace.be/artikelen/zo-behouden-we-de-bijen-en-redden-we-onze-appels>
- <https://www.egelhuis.com/wat-eten-egels.html>
- <https://pest.bigbadmole.com/nl/myshi/vse-o-myshah/cho-edyat-myshi/#:~:text=Het%20favoriete%20voedsel%20van%20muizen%20is%20appels%2C%20meloenen%2C,gedroogd%20fruit%2C%20courgette%2C%20komkommers%2C%20groene%20plattendelen%20%28peterselie%2C%20dille%29>.